

# MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben II. Júliusban 1787.

Ürményi Úr ö *Excellentziájának Bihar Vármegyèi  
Fő-Ispányságra lett Instellátziójára trattak vala  
1783 ben Debretzenben.*

M<sup>o</sup>st az öröm, *Várad!* benned, mint a' *Körös* árad;  
V<sup>a</sup> Van koronád kötözött fok tövis' utya között.  
Nyitva kapud légyen; mert im *Ürményi* be-mégyen,  
A' kibe van fok erő téged' ölelni merő.  
Jár az igazsággal, kinek a' feje, rakva virággal,  
Pallás jobbja felől, nézd maga mégyen elől.  
Benne triumpfálnak a' virtufok, és helyet álnak  
Meg-hitt szíve körül, mellynek az ég-is örül.  
Tarts bokkrétákat *Bihar* és *Parnaszszusi* fákat,  
'S platzra ki-álj kötözött *Flóra'* virági között.  
Délre derült élted, fok búdat öröme tserélted,  
Nő már, mint vetemény benned az égi remény.  
Búba borult vóltál, de ma már abból ki-hataltál,  
Bánatod' árja, 's oka lett örömödnék oka.  
*Jósef'* gondjából jön *Kornis'* sírja porából,  
Más *Fénix*, ki alatt kedves akármí falat.  
Jön fő Ispányod, kíntsed, fejed, és tudományod,  
Nyúgodalom fedeled ennek ölébe leled.  
Ez, mint testvéred, leszsz olly igaz úri vezéred,  
Bóldogságra jeled leszsz, marad-is te veled.



Bánatod im szélyel ofzol, és megy rólád az éjjel,  
 Várt napod égre kerül, 's víg ragyogásra derül.  
 Téged' az elsőség Bihar, illet; mert tsupa bőség  
 Vagy; ha ki nézne feléd, vagy ha tekiútne beléd.  
 Léfsz bőv éléfed, lefsz lentse, zab, árpa-vetéfed,  
 Minden búza kereftt edgy tele köblöt ereftt;  
 Céresnek százzal feje lefsz koronázva kalászszal,  
 'S úgy jár fel-kötözött búza-kerefttyi között.  
 Im hegyeid nőnek, 's vidálnak az ilyen időnek,  
 Őszt nem várhat, akar rajta pirúlni bakar.  
 Lefsz tele fok pintzéd, 's minthogy fénylett vala *Vin-*  
*tzéd,*

Majd, ha nyomod toporog, mustod özönre tsorog.  
 Lefsz fok szín-mézed, tonnád karimára tetézed,  
 Lefsz fajt, vaj, ha tejed rendes edénybe fejed;  
 Mert a' mit kértél, *Ürményid'* ölébe be-tértél,  
 A' kinek élte nagyon őrizetedre vagyon.  
 Hogy hát hív légyen; ez *Ürnak* elébe ki-mégyen  
 Köz, nemes, *Uri* sereg, 's nyelve örömmre pereg.  
 Másák kedvelvén te-is e' kofzorúkat emelvén,  
*Pindus'* vára felől jöttök örömmel elől;  
 Mert *Jósefrátok* kegyesen néz, 's lefsz, hogy *Atyátok*,  
 Ad jó jelt eleve ritka szerelme' heve.  
 E' szíves szándék e' versbeli kintsed ajándék,  
 Mellyet örömbe veszen, nagy betsületbe leszen.  
 Éljen azért éljen, fok időt fok időkre tseréljen  
*Ürményid,* ki ma-ís lefsz örömödre pais.  
 Élete vidúljon, 's virtusbeli híre ki-nyúljon  
 A' nagy tengerekig, 's a' ki-derült egekig.  
*Debretzen* ezt szolván, 's görbült térdére hajolván,  
 Földig alázza magát, 's ő-is ajánlja magát.

*A Magyar Közönséghez, edgy Magyar.*

A' Magyar Nemzetet szeretem 's tisztelem,  
 Minthogy a' Magyarság edgy vérből van velém,  
 Vagy-is igazábban, én lettem olly vérből,  
 Melly Anyám méhébe tseppent Magyar érből;  
 'S mikor e' világra töle ki-tétettem;  
 Minthogy ő-is Magyar volt: én-is a' lettem.  
 Magyar nyelven kezdtem dadogni 's beszélni,  
 Mihelyt a' nyelvemmel tanítottak élni.  
 Az ólta-is mindég e' nyelvet szeretem,  
 Úgy, hogy a' más nyelvét alig szerethetem.  
 Azoknak-is tehát jó Barátjok lések,  
 Kik a' Magyar nyelvet bővíteni kések.  
 Ezt sokan ígérk; de kevés miveli,  
 Tsak igyekezettel van fok feje teli.  
 Némelly erre reményt nyújt a' Vers-írással,  
 Más a' Magyar nyelvre való fordítással.  
 Van olyan-is, a' ki újj szókat tsinála;  
 De szó-tárja eddig kedvet nem talála.  
 A' nyelvet edgy ember nem-is tsinálhatja,  
 A' mint ezt akárki jól által láthatja?  
 Mert az ember olyan, hogy tsak azt szereti  
 A' mi a' magáé, 's a' másét meg-veti.  
 A' kik verfet írnak, tsak olly szókkal élnek,  
 A' mellyekkel minden Magyarok beszélnek.  
 Én azt tartom, hogy a' nyelv bővebb nem léssen;  
 Bátor a' vers-szerző mindent versbe tészen.  
 Tsak szebb lesz a' mi van, 's nem bővül meg soha,  
 Mert meg-marad a' nyelv szül váltának doha.  
 A' fordítással-is kevésre mehetünk,  
 Ha abba tsak szokott Magyar szót tehetünk.  
 Igaz, hogy bolondság ott újj szót formálni,  
 Hól a' helyett szokott szót lehet találni;

De



De bezzeg ez ám a' dolog bökkenője,  
 Hogy rövid a' Magyar nyelvnek lepedője;  
 'S ha helyesen akar valaki fordítani,  
 Vagy újj szót kell tenni, vagy szót szaporítani;  
 Minthogy a' mit más nyelv edgy szóval ki-teszen,  
 Az a' fordításba tíz 's több for-is leszen.

Ennek igazságát csak az nem láthatja,  
 A' kinek még nintsen fordított magzatja;  
 Mert a' ki valaha könyveket fordított,  
 Ha újj szót nem tsinált, de szót szaporított;  
 Nem bővül pediglen szó szaporítással

A' nyelv, ha az esik meg-szokott szóllással,  
 Kedves Hazám! a' tzelt még így el nem éred,  
 Mellynek el-érését magadnak ígéred!

Azt kell tehát tenni, hogy öszve-gyűljenek  
 Sok tudós Magyarok, 's újj szókat szűljenek.  
 Fordítsanak minden Tudomány részére

Más nyelvből, a' Magyar nemzet szűkségére.  
 Szedjék öszve az újj szókat edgy summába,  
 'S adják-ki nyomtatva szó-tár formájába.

Így még valahára annyira mehetünk,  
 Hogy minden dologban nyelvünkkel élhetünk;  
 De ha ezt nem tesszük, csak a' lesz a' vége,  
 Hogy a' szép nyelvünknek nem leszen bővsége.  
 A' szépet pediglen csak úgy szerethetjük,  
 Hogy annak edgyfersmind hasznát-is vehetjük.

## I 7 8 6.

Uz ardra Magyar! vívnak, szomorú viadalra ki-hívnak  
 Pártos az Abfolonod, ívedet erre vonod.  
 Edgy szeles és hítván Magyarotska, tüzes kofzorút hány  
 Scytha fejére: de még ő maga tölle meg ég.

Bírja



Bírja Pofony Várát. Meg-adod kurutz ennek az árát;  
Eddig-is, óh be tsuda, ezt hogy ereszti Buda.  
Nemzetem ott veszti, 's a' bombikat onnan ereszti,  
Nyűgjeit abba szövi 's a' mi fejünkre lövi.  
A' Magyar újjító e' lántzos bombi hajító,  
Nem mer ugorni közel, hír levelébe tüzel.  
Ejnye be körmön font Magyar ez, hogy el-annyira bofz-  
szont,  
Rajtam erőt ha veszen, ízibe földre-teszen.  
Holmi bitang szókkal levelét híjjába valókkal  
Rakva botsáttya felénk, verni találja belénk.  
Hozta *Sohonnárúl* valamelyeket e' Magyar árúl;  
Tsint thet így igazán, félek ez árva hazán.  
Mind könnyebb volna, tsak köz levelébe ne szólna,  
Tartsa magába; de már közre botsátani kár.  
A' mikor olvasla, bátor szemefen tapogassa  
A' Magyar a' levélét: jó ha meg-érti felét.  
A' Haza' gyötrelme tsak az ilyen vízfketeg elme,  
Melly szerez illy galyibát, lát az aranyba hibát,  
Még nekem-is forr már (leg-kislebb tagja legyen bár)  
Minden erembe harag, arra, ki félre farag.  
Szívemet e' sérti: Magyarúl van, senki sem érti;  
Es ha Pofony szereti, a' mi nyakunkba veti.  
Jaj tsupa bofzszuság mindennek ez a' Magyar Újság!  
Benne fok, a' mi szemet szúr Magyaromba, szemet.  
Hát ha talám jót szül, nyelvét bővíteni készül?  
Úgy e' rézfbe bizony jót tselekedne *Pofony*.  
Szép nyelv bővítés: *Népségedelem* 's *Erevítés*  
*Püspökségedelem!* rofzsz falat el se nyelem.  
*Tettzifesség, Hadráz, Tabiráz:* már a' hideg-is ráz,  
Fojtó mérget eszem, ezt ha kezembe veszem.  
Holmi *Belörmézfzel*, melyet *Pofony* edgy szeles  
ézfzel  
Titkos agyába ko hol, nem fogok élni sohol.

A' Go-



A' Gobats Ifjontzok, a' Rentze Köröntze Vadontzok  
 Arkos, Minta, Tömör, Scytha-gyomorba tsömör.  
 Mondolat, Udvarnok, Oség, Kormányodalomnok,  
 Szabda, Királyodalom, Helybenök Állodalom,  
 Esztergályozvány, Szótár, Keszernye, Találvány,  
 Es a' Társadalom, Könyvets, Uralkodalom,  
 Minnyájság, Evemény, Bör-öndö, felület, Előzvény  
 Száz-szaka, Miüvedelem és Veteményedelem,  
 Laplag Minnyájos, Nehányos, nézd be tsupányos!  
 Mind ezeket követem 's a' kohba viszsza vetem.

Ügy a' Rendelvény, Környülvény, 's hosmi Tselekvény,  
 Kedvet ez edgy se talál, lábra hazánkba nem áll.

A' Rentzeltefsék, Hirállyák, bár neki tefsék,  
 Es a' gyüledelem, nem lakik, edgy se velem.

Így mustrálok ki, 's a' Közbonöket se hagyom-ki  
 Ezzel-is ejnye be szúr! sülle-meg ezt-is az Úr.

Jó Magyarom! hát már mink-is valamerre Pofony jár,  
 Edgybe nyomába megyünk? hogy követői legyünk.

Nyelvemet el-rontya már-edgy Haza' femmi porontya?  
 Szóllani már Magyarúl a' Magyar újra tanul?

Abból femmi se lész: hamarébb a' pártos-is el-vész,  
 Mint közelítne felé, bár ma szakadna belé!

A' ki bolond gombát nem evett: foha nyelvbe gorombát  
 Nem követ; öt de lehet szánni, hogy arra mehet.

*Minekutánna ezen idegen szavairól a' Publikumot  
 meg-követte volna; így szól a' Poéta:*

Orrom alá tormát ki-reízelt penitentia formát  
 Tart levelébe; tehát már meg-alázta magát;

Azt-is jól tette, hogy bör-öndöbe temette  
 Hatyan magzatait, mint tsuda fajzatait.

Mert ha tovább menne, ha Pofonynak több fija  
 lenne;

Sok Magyarom' levele szállana kardra vele.

Ügy



Úgy de ha meg-bánta? jó szívvel léfzek eránta:

Vétkeik el-temetem, *Léthe* vizébe vetem.

En nem-is esmérem, de azért ezt tőlle ki-kérem:

Meg-zabolázza szelét 's másba mutassa jelét

A' nemes elmének. Léfzek így szeretője nevének.

Ezzel Uram maradok, 's már parolát-is adok.

*A' bődögságnak három grádussai, mellyeket írt S.*

*Patakon Sz. Jóbi László Nemes tanuló ifjú.*

**A** ' haláláig soha semmi Lélek

Nem lehet bődög; ha szavával élek

Edgy Poétának; de valóba *Názó*, Abba hibázó;

Mert azok, kik a' Pataki határnak

Zöld mezőségen mulatozva járnak,

A' szerentsének kebelén legelnek, Es feregelnék.

Itt az ifjúság, ha megy a' hegyekre,

Edgybe jut kívánt mulató helyekre,

Mellyeken roppant tüzeket tsinálhat, Es stirizálhat,

Jó az erdőben pedig a' szalonna,

A' boros kantsó, kulats, és fa tonna;

A' ki mert jól meg-rakodott, azokból Játzhat ugyan jól.

Bődögabbak még azok ám ezeknél,

Kik ma a' Sáros Pataki vizeknél

Meg-kötött apró Ladikokba ülnek. 'S abba örülnek.

A' hajókázás gyönyörű mulattság;

Pufzta lábbal, mert oda fenki sem hág,

A' hová bizvást lehet a' hajókon menni (de jókon.)

A' tanúlóság ha be áll ezekbe,

Át mégyen rajtok hamar a' berekbe,

Vad kátsákat, 's vad ludakat fög ottan, Minthogy elég van.

Nyásra fel von vagy hatot a' kátsából,

Jó tüzet gerjleszt ha vad alma fából,

A' mi már meg-sült szaporán le tolya, fel dabarolja.

Úgy



Úgy de még bort-is vífzen-el magával  
 Edgy kilentz ittés *Gitzei* kupával,  
 Azt ífzik minden le-metélt falattal, Kész akarattal.  
 Héj! fok éh rufznák örömeft fzeretné,  
 E' fereg közzé magát ha vehetné;  
 A' pohos már úgy tudom annyit enne, hogy tele  
 lenne.

A' fzerentsének fia hát valóba,  
 A' ki a' Sáros *Pataki* folyóba,  
 A' mikor tetfzik, maga tsónakázhat, 'S abba katsáz-  
 hat.

Bóldog az nyilván 's igazán ki látfzik;  
 Bóldogabb ám de még az, a' ki-játfzik,  
 Gömbölyüen meg-faragott tekével A' teke-tzéhvel.  
 A' legénység itt ki van ofztva Tzéhre,  
 A' mikor tetfzik, ki-megy a' tserére,  
 A' tekét bottal veri fzip időbe, A' levegőbe.

Óh! miképpen tseng az egéft tserének  
 Mindenik része, mikor a' tekének,  
 Óldalát a' hársfa bot éri, lapja *Mefzizire* tsapja.  
 Hangja a' *Türkifch-mufikának* ennél  
 Mondhatom nem fzebb, ha kivált az al-fzél  
 A' tekék' hangját az egéft határba El-vifzi nyárba.  
 Óh! ha tsengését füleimmel ennek  
 Halhatom! már úgy foa nem pihenek,  
 Addég a' fzívem dobogáft, mig nem Végre teké-  
 zem.

Ezek a' grádusi a' fő bóldogságnak,  
 Ezek tetfzenek itt a' tanulósnak,  
 Es bizony valakik ezekre fel-hágnak  
 Válet kiálthatnak minden mulatságnak.

